

„Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021–2027“ põllumajandustootjate sissetulekute ja riskijuhtimise töögrupi I kohtumise memo

Esimene kohtumine toimus 18. detsembril 2019 Maaeluministeriumis (Lai tn 39 // Lai tn 41, Tallinn) väikeses saalis kell 11.00-15.00.

Osalejad

Kohtumisest võtsid osa Aiandusliit, Eesti Põllumajanduse ja Kaubanduskoda, Põllumajanduse registrite ja Informatsiooni Amet, Eesti Maaülikool, Keskkonnaministerium, MTÜ Valgamaa Põllumeeste Liit, eesti Lihaveisekasvatajate Selts, MTÜ Eesti Noortalunikud, MTÜ Mahepõllumajanduse Koostöökogu, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Põllumajandusuuringute Keskus, Mesinduse Koostöökogu, Eesti Kindlustusühistu ÜKS, Põlvamaa Põllumeeste Liit, Tartumaa Põllumeeste Liit

Kutse saajatest puudusid järgmiste organisatsioonide/ asutuste esindajad:

Eesti Keskkonnauhenduste Koda, Eesti Lamba ja Kitsekasvatajate Liit, Elle OÜ

Taust

Maaeluministerium on alustanud Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) strateegiakava 2021–2027 koostamisega. Strateegiakava koostamise eesmärk on parandada põllumajandustootmise, toiduainete tootmise ja maapiirkondade säästvat arengut.

Euroopa Komisjon esitas 1. juunil 2018 seadusandlikud ettepanekud 2020. aasta järgse ÜPP kohta. Ettepanekute eesmärgiks on tagada, et ÜPP vastaks paremini praegustele ja tulevastele väljakutsetele, toetades samal ajal jätkuvalt Euroopa Liidu põllumajandustootjaid jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise põllumajandussektori kujundamisel. ÜPP rakendamiseks perioodil 2021–2027 tuleb igal liikmesriigil koostada ÜPP strateegiakava, mis hakkab hõlmama nii põllumajanduse otsetoetusi, seni maaelu arengukavade alusel rakendatud maaelu arengu toetusi kui ka põllumajanduse ühise turukorralduse teatud sektoripõhiseid programme.

Arengukava koostamist puudutav info ja toimunud töögruppide materjalid asuvad Maaeluministeriumi kodulehel: <https://www.agri.ee/et/upp-strateegiakava-2021-2027>

Päevakava

10.30–11.00 kogunemine ja hommikukohv

11.00–11.30 töögrupi eesmärkide ja töökorralduse tutvustamine, uue perioodi ÜPP strateegiakava koostamise tutvustus ja hetkeseis

11.30–13.00 arutelu riskijuhtimise teemal

13.00–13.45 lõuna

13.45–15.00 ülevaade otsetoetuste võimalustest uuel eelarveperioodil

Sissejuhatus, ettekanded

Kohtumise juhatas sisse ning tutvustas strateegiakava koostamist ja edasist tööd Põllumajanduspoliitika osakonna juhataja Kristel Maidre. Janeli Tikk tutvustas riskijuhtimise instrumente ning Triin Kraav tutvustas otsetoetuste võimalusi järgmisel EL eelarveperioodil. Ettekanded ja kõik materjalid on kättesaadavad [Maaeluministeeriumi koduleheküljelt](#).

Arutelude tulemused ja edasised tegevused

Riskijuhtimise teema aruteluks tõstatati kaks küsimust:

- Millest on tingitud tänaste riskijuhtimismeetmete vähene kasutamine?
- Mis motiveeriks põllumajandustootjaid riskijuhtimismeetmeid ulatuslikumalt kasutusele võtma?

Enne arutelu tegi riskijuhtimise kogemustest oma esitluse ka MTÜ “Valgamaa Põllumeeste Liit” esindaja Kalle Kits.

Millest on tingitud tänaste riskijuhtimismeetmete vähene kasutamine?

Põllumajanduskindlustustoetust on saanud taotleda vaid mõned korrad, mis tähendab, et kulub veel aega, enne kui põllumajanduskindlustustoetust hakatakse laiemalt taotlema. Põllumajandustootjad tahavad tegeleda ise oma riskide juhtimisega ning kuna kindlustus aitab küll stabiliseerida sissetulekut, kuid ei too eraldiseisvalt tulu, siis pole seda võimalust ka palju kasutatud. Arvati, et kindlustamine peaks olema vabatahtlik ning igapõllumajandustootja peaks saama ise otsustada, kuidas oma riske maandab. Kindlustajate arv on väike ka seetõttu, et probleemide (näiteks põud või loomataudid) tekkimisel loodetakse riigi või EL-i abile ning siiani on seda abi põllumajandustootjatele ka antud. Ehk siis tekkinud kahju on kompenseeritud olenemata sellest kas tootja on saagi või loomad kindlustanud või mitte.

Toodi esile, et kui põllumajandustootja on investeeringute rahastamiseks kasutanud laenuraha, siis kasutatakse kindlustust ka rohkem, kuna võlausaldajad tahavad, et tootmisega seotud riskid oleksid maandatud.

ÜPT on hetkel kõige parem riskijuhtimise meede, kuna tagab põllumajandustootjale kindla sissetuleku, millega saab igal aastal arvestada. Selleks, et saaksime Eestis paremini toimima saagi või loomade kindlustamise, peame andma kindlustuspakkujatele selge signaali, et oleme süsteemi juurutamas ning jätkame sellega.

Probleemiks on ka usaldamatus nii põllumajandustootja kui kindlustuspakkujate poolt. Põllumajandustootja kardab, et kahju tekkimisel leiab kindlustuse andja kindluslepingust punkti, mille alusel jäetakse tekkinud kahju kompenseerimata. Samuti ei ole ka paigas riigi roll: kui on halb aasta, siis arvatakse, et riik niikuinii aitab ja seega pole kindlustust tarvis. Toodi välja, et probleemiks on ka suur omavastutus ning kindlustamine ei tasu ära. Suurimaks probleemiks on ikkagi see, et riskijuhtimisest teatakse liiga vähe ja ei osata selle peale mõelda. Vaja oleks teha rohkem teavitustööd ning finantsplaneerimise alased koolitused peaksid olema üheks riskijuhtimise osaks. Toodi välja, et nendel põllumajandustootjatel, kellel on piisav omakapital ja kes oma valdkonnas suudavad tootmist intensiivistada, puudub vajadus kindlustamiseks.

Põuakahjude puhul on hästi töötanud MES käibelaen, kus 20 miljonist eurost kasutati ära üle 95%-i. Käibekapitali laenu aitaksid põllumeestel rasked ajad üle elada, nii saaks vähemate ressurssidega rohkem lahendada, kuid käibelaenu maht selleks väike.

Põuakahjude kompenseerimise puhul selgitas Keskkonnaministeeriumi esindaja, et kuna kliimaprognoosid näitavad ekstreemsete ilmastikuolude kasvu ja sellest tulenevalt suureneb nii ikaldusohu, tormikahjustused, liigniiskusest tingitud probleemid, omab kindlustamine järjest kasvavat tähtsust.

Ettepanekuna toodi välja, et kindlustustoetuse taotlemine peaks olema pidev, et saaks kogu aeg vajadusel reageerida. Selle ettepaneku kohta MEM esindaja selgitas, et kindlustustoetuse taotlemise voorude kehtestamise nõue tuleneb Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse sätetest (taotluste hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise nõudest). MEM esindaja avaldas lootust, et juba käesoleval programiperioodil saame teha OMNIBUS muudatusest tulenevalt toetuse taotlemise aastaringset avatust.

Kui loomade kindlustamise puhul turutõrget ei ole, siis saagikindlustuse puhul probleemiks kindlustusandjale tootjapõhise varasema viie aasta saagikuse näitajate usaldusväärus. Samuti ei arvesta kindlustusandjad saagi kadude kindlakstegemisel satelliidilt saadud informatsiooni. MEM esindaja selgitas, et meetet „Saagi, loomade ja taimede kindlustuse maksed“ rahastatakse EAFRD rahadest, mis tähendab, et peame ka toetuse maksmise aluseks olevaid õigusakte täitma. Lisaks selgitas MEM esindaja, et meetme taotlusvoorides osutus keeruliseks saagi 20% hävimise nõude tingimuse täitmine. Saagikindlustust puudutavad kindlustuslepingud jäid toetuseta, kuna kindlustusandjad ei nõustunud kindlustuslepingusse kirjutama nõutavat 20% saagi hävimise nõude tingimust, et kindlustuskaitse rakenduks alates 20% kahju tekkimisest alates. Kindlustusandjad on pakkunud välja, et asendavad selle 20% saagi hävimise nõue omavastutusega.

Riskide kindlustamine peab toimuma läbi erinevate fondide: saagikindlustus, maaettevõtlusfond. Ka Eesti oma kindlustusfond tuleb ära teha, kuid siin on mureks vajaliku reservi tekitamine võimalikeks kindlustusmakseteks.

Mis motiveeriks põllumajandustootjaid riskijuhtimisemeetmeid ulatuslikumalt kasutusele võtma?

Paremad teadmised hõlbustavad riskide maandamist ja vajalike riskijuhtimisotsuste tegemist. Põllumajandustootjate täienduskoolitused ja nõustamissüsteem peab arvesse võtma teiste riikide parimaid praktikaid.

Põllumajanduslike otsetoetuste osas tutvustati võimalusi toetuste rakendamiseks ning toimus põgus arutelu ettekande põhjal

EPKK esindaja tõi välja, et peamised murekohad on capping ja ümberjaotav toetus. Sooviks on, et need oleksid vabatahtlikud. Seotud toetuste arutelude puhul tuleb põhineda faktilistele andmetele nagu FADN. Noorte toetuse osas on hariduse nõue siiski tähtis.

Talupidajate keskliidu esindaja tõi välja, et majanduslikult suured ettevõtted on teatud tasemest ise toime tulevad ning teatud suurusest alates ei peaks toetama, tuleb toetada ka elu maakohtades ehk väikeseid ja keskmisi ettevõtteid tuleb toetada ning capping on üks võimalik lähenemine.

MESi esindaja tõi välja, et oluline on stabiilsus ja kindlustunne sektorile, senine ühtne pindalatoetus on seda andnud.

Mesinduse koostöökogu esindaja tõi välja, et oluline on silmas pidada ka neid sektori osasid, mis ei oma maad.

Noortalunike esindaja tõi välja et väga oluline roll on alustavatele ettevõtjatele PRIAI, kes võiks olla väga heaks koostööpartneriks.

Järgmine põllumajandustootjate sissetulekute ja riskijuhtimise töögrupi kohtumine toimub Maaeluministeriumis 23. jaanuaril 2020.

Memo koostas: Triin Kraav, Janeli Tikk, Harry Päss

30.12.2019